

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredno nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Dolžnost SLS.

Časopisje SLS povdarja, da je stopila SLS v vlado predvsem vsled tega, da brani čim najučinkovitejše slovenske interese. Nimamo še vzroka, da bi temu oporekali, vendar pa mislimo, da samo zatiranje ne zadostuje. Nasprotno mora SLS dokazati, da so ji v resnici slovenski interesi najbolj na srcu in mora tudi dokazati, da je dosegla vse, kar je bilo mogoče.

Jasno je, da SLS takega dokaza ne more podajati na kakem velikem shodu, ker so velike množice vedno nekritične in dostopne tudi najbolj praznim geslom. Pa tudi v časopisju ni mogoče podati takega dokaza, ker je nemogoče pojasniti vse stvari in ker tudi niso vse priprave že zrele za javnost.

Zadovoljiva pojasnila in tehtne dokaze je mogoče podati le pred Narodnim svetom in sedaj, ko je SLS v vladi, je prišel najprimernejši trenutek, da SLS tak Narodni svet tudi ustanovi.

Zakaj samo Narodni svet more imeti ono avtoriteto, ki je potrebna, da bo javnost dokazu verjela. Če vidijo ljudje, da so se v eni točki sporazumeli klerikalci i liberalci, potem bodo vsi verjeli v pravilnost rešitve. Za SLS pomeni to velikansko pridobitev, ker ne bo sama nosila odgovornosti, temveč bodo z njo vred odgovorne tudi vse one skupine, ki bodo zastopane v Narodnem svetu. Seveda pa je jasno, da mora SLS tudi ravnati se po navodilih Narodnega sveta, v katerem pripade sicer SLS prva, toda ne absolutno določilna beseda.

Z ustanovitvijo Narodnega sveta bi prišli do organizacije slovenskega naroda in samo Narodni svet bi mogel določiti veljavno slovensko politiko. In če bi to politiko osvojila SLS, šele potem bi mogla reči, da zastopa res slovensko politiko, drugače pa se tudi pri najboljši volji ne izogne sumnji, da je tudi za njo strankarska politika na prvem mestu.

Ravno sedaj, ko je SLS v vladi, smatramo, da je prišel najprimernejši trenutek za ustanovitev Narodnega sveta. Ker sedaj je prilika za SLS, da pokaže svojo širokogrudnost in da tudi opoziciji ponudi roko v sodelovanje.

Se prav posebno važen pa je trenutek sedaj, ker smo pred sestankom oblastnih skupščin. V mariborski, ko v ljubljanski skupščini mora najti slovenska politika svojo najmočnejšo oporo in mariborska ko ljubljanska skupščina mora pomeniti korak k Združenju Sloveniji. Ne h kakim separatističnim Sloveniji, temveč k oni Sloveniji, ki je zbrala vse sile slovenskega naroda, da z njimi čim najbolj podpre Jugoslavijo, katere sestaven in enakopraven del je. Ko je bila SLS še v opoziciji, tedaj bi mogli gotovi ljudje nalašč tolažiti ustanovitev Narodnega sveta kot izkaz separatističnih teženj. Vlada SLS pa se takih očitkov nima bati in tudi zagadela je sedaj pravi trenutek za ustanovitev Narodnega sveta.

Prepričani smo, da ni ustanovitev Narodnega sveta prav nobena težavna zadeva, samo če je tu dobra volja. Ni stranke, ki ne bi imela ljudi, ki uživajo absolutno njeno zaupanje, a ki so znani po svoji objektivnosti in pa po svoji zvestobi slovenskemu narodu. Ti ljudje morajo tvoriti Narodni svet in ti ljudje bodo poskrbeli, da bo na sejah Narodnega sveta odločal le argument in da se bo začelo ono plemenito tekmovanje med strankami, ki si ga vsi želimo, a ki ga ne moremo nikdar dočakati.

Jasna in usmerjena mora biti slovenska politika in potem bodo doseženi tudi v Beogradu sigurni uspehi. Predvsem pa se mora nehati to, da bi Slovenci eden drugega slabili v Beogradu in priti mo-

S 148 proti 103 glasov i izrekla skupščina vladi zaupnico.

Beograd, 5. februarja. Za včerajšnjo sejo narodne skupščine je vladalo izredno veliko zanimanje. Poslanci so se že ob 3. začeli zbirati v skupščini. Ob pol 5. so bile galerije že nabito polne. Ob 5. je predsednik narodne skupščine Marko Trifković pozval načelnike strank na sejo, da se sporazumejo glede volitev nekaterih odborov. Zedinili so se, da se odbori volijo sporazumno po starem ključu. Ob 5.15 je zvonček klical poslance v dvorano. V vseh klubih je tak postalo zelo živahno. Tajni radikalnega kluba Kobasica je glasno pozival vse poslance, da gredo v dvorano. Skupščinska dvorana je bila nabito polna poslancev. Opazilo se je takoj, da so se radičevci vsedli na skrajno levo, klerikalci pa so zavzeli stare prostore v sredini.

Ob pol 6. se je začela seja. Najprej so bile opravljene formalnosti. Prebran je bil ukaz o imenovanju nove vlade. Nezasedena resora zastopata ministra dr. Milan Srškić (ministrstvo za vere) in dr. Vasa Jovanović (ministrstvo za pošte).

Notranji minister Boža Maksimović je nato v imenu vlade odklonil nujnost predloga poslanca Agatonovića o prosti nošnji orožja.

Poslanec Agatonović je utemeljeval nujnost svojega predloga, istotako tudi Salihbaljić.

Predsednik skupščine Marko Trifković je dal predlog o nujnosti na glasovanje. Glasovali so poslanci najprej z vstajanjem in sedanjem. Na ta način pa se ni dala ugotoviti večina. Zato je predsednik odredil klicanje poslancev. Velik hrup pri opoziciji je večkrat prekinil klicanje. Z ene in z druge strani so padali medklci. Med glasovanjem se je vedno večje število poslancev zbiralo okrog govorniškega odra. Predsednik je moral poslance večkrat opominjati. Radičevci so se gnetli v sredino dvorane. Glasovalo se je za nujnost in proti. Ko je bilo glasovanje pri kraju, so se ahuovi nekoliko pomirili. Tedaj je predsednik Marko Trifković objavil izid. — Proti nujnosti je glasovalo 148 poslancev, za pa 103. Večina je torej znašala 45 glasov. Nujnost je bila odklonjena. To ugotovitev so navzoči pospremili z urnebesnim klicanjem. Večina je vzklikala: »Tu je pa moral del opozicije glasovati za nas!« Opozicija je odgovarjala, da je bilo veliko število poslancev prevarano, ker se je reklo, da bo seja šele v torek. Mnogo poslancev pa sploh nikdar ne pride v skupščino.

Zbornica je nato prešla na razpravo o nujnosti predloga dr. Prvislava Grisogona, da se osnuje parlamentarni odbor za zunanje zadeve. Dr. Grisogono je utemeljeval svoj predlog, naglašujoč, da je treba soglasnosti med nosilcem zunanje politike in med celim parlamentom. Tudi je treba, da se parlament obvešča o zunanji situaciji. Poslanec govori o takozvanem tiranskem paktu, ki je iznenadil vse, povzročil ostavko zunanjega ministra, zmedel in iznenadil tudi predsednika vlade in imel za posledico ostavko celega kabineta.

Uzunović: »Izenadil me je ta Vaš predlog.«

Grisogono: Vi ste »enchanté« (očaran).

ramo do tega, da bomo eden drugemu pomagali. Predpogoj vsega tega pa je Narodni svet in zato ga naj SLS ustanovi. In s tem bo mogla več ko opravičiti svoj vstop v vlado.

Uzunović: Da, sem, po takem glasovanju!

Pribičević: Pred dvema dnevi ma je rekel, da dela lahko tudi brez parlamenta.

Nastane velik hrup.

Uzunović Pribičeviću: »Razen teh imamo še 17 glasov.«

Pribičević: »To je bila seja prestrašenja.«

Zoper nemir.

Grisogono govori dalje v stvari svoje interpelacije in navaja kot za vzgled Češkoslovaško: povdarjajoč, da je treba imeti sigurno zunanjo politiko, ki gre za jasnim pravcem.

Za njim govori Nikola Uzunović. Opozicija kliče vmes: »Kje pa imate dr. Ninka Perića?«

Uzunović pravi, da ga je ta predlog iznenadil. Čez nekaj časa bo splošna debata o proračunu. Takrat bo podal zunanji minister svoj ekspozé. Za zdaj pa obžaluje, da je sploh kak član narodne skupščine tu, ki ne ve, kakšna je osnova naše zunanje politike.

Večina sprejema z odobravanjem govor predsednika vlade.

Govoriti prične demokrat Ljuba Mihajlović. Večina ga sprejme z vsklikom: »Dolarji!«

Govornik povdarja potrebo zunanjega odbora ter izjavlja v imenu Demokratske zajednice, da bo glasoval za predlog.

Dr. Janjić: »Kaj je z dolarji?«

Predsednik Trifunović kaznuje dr. Janjića z zapisničnim opominom.

Za njim govori Joca Jovanović, ki tudi zahteva postavitve odbora za zunanje zadeve.

Preide se nato k glasovanju o nujnosti predloga dr. Grisogona. Večina glasuje proti, opozicija pa dela razne medklce.

Nato je govoril Salihbaljić o vprašanju, ki ga je stavil dr. Behmen na predsednika skupščine, zakaj notranji minister že skoro dve leti ne odgovarja na interpelacije.

Pred prehodom na dnevni red je govoril še predsednik skupščine Marko Trifković.

Nato je skupščina prešla na dnevni red: glasovanje o poročilu odbora za prošnje in pritožbe. Pri tem glasovanju je že vse zanimanje splahnilo. V dvorani je bilo že zelo malo poslancev. Ko so bili še izvoljeni nekateri odbori, je bila seja ob 8. zaključena in prihodnja sklicana za četrtek 10. februarja z dnevnim redom: Poročilo finančnega odbora o proračunu dohodkov in izdatkov za proračunsko leto 1927/29 in o finančnem zakonu.

SEJA VLADE.

Beograd, 5. februarja. Včeraj popoldne se pred skupščinsko sejo je bila seja ministrskega sveta. Tam se je izdelala deklaracija vlade. Sklenjeno pa je bilo, da se ta deklaracija ne bo prečitla v skupščini, temveč da jo bo Uzunović formalno objavil potom časopisja. Uzunović bo zato sprejel novinarje in jih obvestil o stališču, ki ga zavzema vlada napram gospodarskim vprašanjem. Političnih momentov v deklaraciji ni. Vlada bo povedala, na kak način misli, da bi se morala rešiti gospodarska kriza.

RADIČEVCI OSTANEJO V PREDSEDSTVU SKUPŠČINE.

Beograd, 5. februarja. Tisti radičevci, ki so člani predsedstva narodne skupščine, so izjavili, da ne bodo sami demisijsirali, temveč naj jih skupščina vrže, če misli, da je tako prav.

Kombinacije o razširjenju vladne koalicije.

Beograd, 5. februarja. Včeraj pred sestankom narodne skupščine je imela vlada sejo. Poslala je svoje zastopnike k Nemcem in nikičevcem. K dr. Nikiču je šel minister za prosveto Velja Vukičević. Ta sestanek pa je bil zelo kratek, ker je Nikič odklonil vsa pogajanja.

Govori se o možnosti, da bi se poiskala še kaka nova skupina, s katero bi se sestavila nova vlada z dr. Nikičem na čelu. Ker je Boža Miksimović izjavil, da bi bil pripravljen umakniti se s svojega mesta, sodijo, da ni izključena možnost, da bi stopili v to vlado kot tretja stranka demokratije. So tudi radikalni, kateri mislijo na to, da bi se v vlado iznova pozvala HSS. Izgleda, da se bodo še te dni vršila pogajanja s HSS. Medtem ko torej en del radikalov skuša ohraniti današnjo situacijo, gre drugi del za tem, da se sedanje stanje izpremeni, ker se uvideva, da je Uzunović popolnoma nemogoč kot šef vlade. Iztrpani so že vse oblike, da bi se Uzunović še mogel vzdržati na vladi. Nekateri radikalni so si pred včerajšnjo sejo prizadevali, da pri opoziciji izzovejo neko razpoloženje ter so se pozivali na državno ter narodno potrebo, da se čim prej sprejme proračun.

S strani opozicije pa so odgovorili, da oni ne morejo tega uvaževati. Če je vlada do tega, da dobi proračun, naj si prizadeva, da se formira taka solidna vlada, Zato opozicija ni pri volji dovoljevati kake koncesije glede proračuna. Ona smatra, da je treba sestaviti solidno vlado, ki bo lahko svobodno delala v narodni skupščini. Taka vlada bo lahko tudi okrajšala debate o proračunu, tako da bo proračun lahko sigurno sprejet. Zato menijo parlamentarni krogi, da se bo moral Uzunović in vsi ljudje, ki jim je do tega, da se država umiri, odločiti, da se sedanja politična situacija revidira in da se najde rešitev, ki bi utrezala razpoloženju večine narodne skupščine.

ANGLEŠKE ČETE NE GREDO V SANGHAJ.

London, 5. februarja. Angleške čete, ki bi se bile imele izkrcati v Sanghaj, so dirgirane v Hongkong. Ni še končno odločeno, na katerem kraju se bodo koncentrirale čete, ki so bile poslane na Kitajsko.

AVARESCU HOČE Z VOJAŠKO SILO PREPREČITI POVRATEK KARLA NA RUMUNSKO.

Bukarešta, 5. februarja. Tukaj vlada velika razburjenost zaradi vesti, ki so se včeraj razširile, da namerava vlada z vojaško silo preprečiti povratek princa Karla. Trije listi so bili popoldne zaplenjeni, ker so v posebnih izdajah javili vesti o povratku princa Karla. S tem v zvezi je bila včeraj konferenca med predsednikom vlade Avarescu, med vojnim ministrom in načelnikom generalnega štaba.

VOJAŠKI UPOR NA PORTUGALSKEM.

Lizbona, 5. februarja. Del vojaških čet se je uprl proti vladi. Vlada je takoj proglasila obsedno stanje in začela koncentrirati vojsko. Vstaši so zajeli prosvetnega ministra, ki se je nahajal v Sportu. Vlada je prepričana, da bo vstajo lahko vdušila. Večje število častnikov, ki so voditelji vstaje, je izročilo vladi ultimatum, v katerem zahteva, da sedanja vlada odstopi in da se sestavi vlada vojaškega, ustavnega in republikanskega značaja.

Ne pretiravati.

Časopisje SDS uživa, da še nikdar tako. Klerikalci so vstopili v vladno in sedaj so odgovorni za vse prejšnje, sedanje in bodoče grehe naših vlad in časopisje SDS ima tako sijajno priliko, da udriha po klerikalcih. In treba priznati, da to časopisje SDS razume in da je na tem polju tak mojster, kakor nikdar ne bodo niti ti preklicani klerikalci.

Prav gotovo nimamo nobenega zroka, da bi nas to udrihanje po klerikalcih tudi le najmanj zadelo, nasprotno imamo vse vzroke, da se kot neprizadeti tretji zadovoljno smejimo, ko gledamo to titansko borbo med klerikalci in časopisjem SDS. Zaradi javnosti pa vseeno mislimo, da smo dolžni te napade primerno reducirati, ker v teh strastnih časih klerikalno-liberalnih prepričev se ne sme slišati samo naš smeh, temveč tudi naša objektivna sodba.

Zato pa tudi treba povedati, da je več ko naivno, če je kdo pričakoval, da se bodo razmere z vstopom SLS v vladno mahoma izpremenile. Take sposobnosti in take moči pa res ne more nihče pripisovati dični SLS. Enako je skrajno naivno misliti, da se bo od finančnega odbora že sprejeti proračun bogzna kako izpremenil. Noben pameten človek ni mogel tu pričakovati nobenih čudežev in zadosti je za prve dni, če je SLS s svojim vstopom v vladno dosegla vsaj nekaj olajšav. Ni pa več samo naivnost, temveč demagogija, če je časopisje SDS ogorčeno, ker ni glasovala SLS za predloge SDS. Tudi če bi bila SDS v vladi, ne bi glasovala za te svoje predloge, ko pa še ogromna večina predlogov zaenkrat finančno sploh ni izvedljiva. Če so bili med temi predlogi tudi takšni, ki jih je stavila SLS, potem je to samo nov dokaz stare resnice, da vse naše stranke brez izjeme ne poznajo mere niti tedaj ko so v opoziciji in niti tedaj, ko so v

vladi. Ko so v opoziciji, bi hoteli dati ljudem tudi modrino z neba, ko pa so v vladi, so za vsak predlog opozicije nedostopni. Zato je v resnici dobro, da vse naše stranke okusijo temeljito grenak kruh opozicije in da bodo potem enkrat spoznale resnico, da se tudi v politiki natančno tako vrača, kakor se je posojevalo. Že iz tega vzroka bi bilo nad vse koristno, da bi tudi radikalni prišli enkrat v opozicijo in da bi spoznali kako je prijetno, kadar zagrizenost vladne večine onemogoči tudi najbolj pameten predlog.

Z vstopom v vladno je prevzela SLS odgovornost za delo vlade, toda samo za ono delo, ki se je izvršilo po njenem vstopu, ne pa tudi za delo, ki je bilo gotovo že pred njenim vstopom. To evidentno pravilo treba uvaževati, ali pa je vsaka objektivna kritika nemogoča. Brez objektivne kritike pa ne pridemo nikdar do ozdravljenja naših žalostnih razmer.

In to je glavni vzrok, da nastopamo proti pretiravanju časopisja SDS, ker mislimo, da je že čas, da neha v našem javnem življenju ono srednjeveško razdeljevanje strank in ljudi na samo dva tabora, na tabor solnčno čistih angeljev in peklenko grdi hudičev. Uveljaviti pa treba tudi to načelo, da tudi opozicijska stranka sodi delo vladne stranke pravilno. To stori opozicijska stranka tem lažje, ker je naša uprava tako zanemarjena, da bo še dolgo vsaka vlada delala hude napake. Vsi pa vemo tudi to, da ni v naši državi nobene stranke, ki se ne bi smela vsled naših obupnih razmer kot sokrivka potrkati na prsa.

Zato naj živi načelen in pošten boj in demagogija mora prenehati tudi proti nasprotniku.

Ljudske želje in potrebe.

Maribor, 3. februarja.

»Gospod veliki župan naše oblasti dr. Pirkmajer zasleduje z budnim ošesom vse dogodke javnega življenja v svoji oblasti ter stremi za tem, da državno upravo čim bolj demokratizira, to je, približa ljudskim željam in potrebam.«

»Tabor« št. 26 od 2. II. 1927.

Ko se je lansko leto govorilo, da bo g. dr. Pirkmajerja zamenjala na mestu velikega župana mariborske oblasti druga oseba, se je med vsemi slovenskimi strankami našla edino SDS, ki je čula potrebo zavzeti se za njega. Mariborsko oblastno tajništvo SDS je sklicevalo po deželi shode, na katerih je predlagalo resolucijo, v kateri je stalo, da izrekajo navzoči zborovalci g. velikemu županu dr. Pirkmajerju popolno zaupanje. Ko sta sedaj NRS in SLS uvedli akcijo proti istemu velikemu županu, se zopet ni našel nihče, ki bi ga zagovarjal. Edino izjemo tvori zopet SDS, ki mu je v svojem »Taboru« posodila kar cel uvodni članek.

To ljubosumno zavzemanje ene same manjšinske stranke za gospoda velikega župana gotovo ni najboljša priporočila in naša javnost mora verjeti, da je eksponent te stranke, tudi če bi sicer tega ne hotela. Po načelih zdrave logike pa izhaja iz tega še druga čimbenica, da je uvodoma citirana trditev »Tabora«, da stremi gospod veliki župan po tem »da državno upravo čim bolj demokratizira in jo približa ljudskim željam in potrebam«, neresenična, kajti če uvideva to le ena sama manjšinska stranka, potem mora biti to stremenje pač samo tako, da se približuje željam in potrebam te stranke, ne pa tudi željam in potrebam ostalih večinskih strank.

Če premotrivamo to misel s praktičnih vidikov, potem vidimo na nešteti primerih, da je tudi res pravilna. Gospod veliki župan dr. Pirkmajer se je čisto približal željam in potrebam ljudstva, posebno izrazito se jim je pa približal pri razpuščanju okrajnih zastopov v Ljutomeru, Mariboru itd. Enako se jim je

približal pri postavljanju razni gerentov osobito v Prekmurju ter pri naporih, katere je posvetil ohranitvi današnje večine v celjskem občinskem svetu. Vse te želje in potrebe so pa bile vedno le želje in potrebe SDS, načelo parlamentarizma in demokracije pa zahteva, da se upoštevajo želje in potrebe večine ali vsaj vseh enako, ne pa samo one same manjšinske stranke. Zato pa — in samo zato — sta NRS in SLS odklonili tako upoštevanje »želj in potreb ljudstva« s strani gospoda velikega župana dr. Pirkmajerja in sta na njegov poziv odgovorili, da hočeta imeti z njim samo toliko posla, kolikor ga predpisujejo obstoječi zakoni.

Jezuitizem gospode okrog »Tabora«, ki hoče predstaviti to možato akcijo NRS in SLS proti g. dr. Pirkmajerju kot izraz nesposobnosti za stvarno delo, je pa že sam na sebi tako smešen, da se ga je mogel poslužiti pač samo list, kakršen je »Tabor«.

Sicer pa svetujemo »Taboru« in vesoljni SDS, naj se nikar preveč ne razburja radi te odkrite in po ogromni večini naroda odobrene akcije. Če so imeli njeni ljudje pravico posluževati se svoječasno proti nekemu visokemu uradniku celo klofut, potem imata NRS in SLS tudi, in še toliko večjo, pravico posluževati se proti g. dr. Pirkmajerju sabotaže. Slovensko ljudstvo je mirno prenašalo dolgoletno samostojnodemokratsko vladanje v obseh svojih samoupravnih središčih; danes pa, k oso tudi volitve v oblastne skupščine pokazale, da SDS absolutno nima nikake legitimacije za zastopanje naše pokrajine, je pripravljen storiti vse, da se to bolno stanje odpravi. Smo v svobodni in demokratični državi, zato zahtevamo, da se spoštuje suverena volja ljudstva in da načelujejo upravi samo ljudje, ki uživajo zaupanje ljudstva in ki so se v resnici, da govorimo s »Taborom«, »približali ljudskim željam in potrebam.« Da pa eksponenti manjšinske SDS tega niso mogli doseči, je jasno in zato je jasno tudi to, da mora dobiti mariborska oblast novega velikega župana.

Politične vesti.

— Pred razširjenjem vladne koalicije? V beograjskih političnih krogih se trdovratno vzdržujejo vesti, da namerava vlada sedanjo koalicijo razširiti. Tozadevna pogajanja se vodijo tako s HSS, ko

tudi z Demokrasko Zajednico. Zagrebške »Novosti« poročajo, da so v Zagreb že dospeli emisarji vlade, ki skušajo pridobiti HSS za vstop v vladno. Če bi HSS pristala, potem bo sestavil novo vladno

Marko Trifković. Radikalni bi sedaj pristali na koalicijo s HSS vsled tega, ker imajo že sami s SLS večino in bi bili vsled tega zasigurani pred morebitnimi Radičevići ekstravagancami. — Na drugi strani pa se skuša doseči tudi sporazum z Demokrasko zajednico. Zato se pripisuje veliko važnost sestanku med dr. Spahom in dr. Srskećem, pa čeprav je izjavil dr. Spaho, da je govoril s Srskećem samo o dotaciji oblastnih skupščin s strani države. Še večjo pozornost pa je vzbudil sestanek med Božo Maksimovićem in dr. Kumanudijem. Z ozirom na ta sestanek se trdi, da bi Maksimović zamenjal notranje ministrstvo s kakim drugim ministrstvom, ali pa bi dobili demokratskega državnega tajnika v notranjem ministrstvu in bi se potem vodila vsa notranja politika v sporazumu med radikalni in demokrati. — Pripomniti pa je treba, da tako Davidovičevci ko radičevci zanikajo vse vesti o pogajanjih z radikalni in da je zato treba vse te vesti vzeti z največjo rezervo.

— Poročilo anketnega odbora zopet objavljeno. Včeraj se je zopet enkrat sestal anketni odbor, da sklepa o poročilu, ki ga ima odbor predložiti skupščini. Da ne bo poročilo odbora radikalno, se je itak vedelo, ker se vsa zadeva že tako vleče in je izgubila že toliko na svoji aktualnosti, da moramo biti veseli, če se bo anketni odbor sploh s častjo izmazal iz vse zadeve. Pred anketnim odborom so bili trije predlogi. Radikalni predlog je bil najmilejši in po njem sploh ni bilo pravih krivcev, temveč so se zgodilo samo večje ali manjše upravne nerodnosti. Poročilo Davidovičevca Koste Timotijevića ugotavlja krivdo višjih uradnikov, a tudi ministrov. Kazen pa zahteva samo za uradnike, ker so ministri po zakonu odgovorni šele, kadar zahteva to 50 poslancev. Samostojni demokrati pa so seveda hiperradikalni in so zavzeli pozo najodločnejših nasprotnikov korupcije, da ta poza odbora ni javnosti prepričala, je jasno. Končno pa je bil s 13 proti 8 glasovi sprejet predlog vladne večine, da se anketnemu odboru podaljša rok za sestavo poročila za pet dni. Vladna večina namreč upa, da bo mogoče doseči sporazum med strankami in bi bilo potem poročilo odbora soglasno. — Pripominjamo kot jugoslovanski kuriozum, da se časopisje naše SDS silno čudi, da so klerikalci glasovali z vladno večino.

— Ekspoze dr. Beneša. V parlamentarnem odboru za zunanje zadeve je odgovarjal dr. Beneš na razna vprašanja. Potni vizumi so le tehnično vprašanje. Izjave uradnih oseb na Madjarskem so bile korektno. Manifestacije prebivalstva pa so interna zadeva Madjarske. Želja Čehoslovaške je, da postanejo odnosi z Madjarsko tako dobri, kakor so z Nemčijo. Po odpravi vojne kontrole v Nemčiji pride naravno na vrsto vprašanje vojne kontrole na Madjarskem. Pod istimi pogoji ko v Nemčiji se more tudi tu odpraviti vojna kontrola. Vprašanje priključitve Avstrije k Nemčiji je rešeno po mirovnem dogovoru. Čehoslovaška vodi samo svojo politiko, ni pa žandar Francoske, kar najbolje dokazujejo dobri odnosi z Nemčijo. Napetost med Italijo in Jugoslavijo zaradi Albanije, pa še ni likvidirana. Glede Male antante je izjavil dr. Beneš da so se spremenile razmere in zato tudi odnosi Male antante do Madjarske. Odnosi med državami Male antante pa so ostali isti. — Glede odnosov z Vatikanom je izjavil dr. Beneš, da je proti vsakemu kulturnemu boju, a tudi proti konkordatu. Vprašanje se mora rešiti tako, da ne bo v notranji politiki vznemirjenj ne z leve in ne z desne strani.

— Briandov ekspoze. V senatu je podal Briand podoben ekspoze o francoski zunanji politiki. Popolnoma napačni in brez podlage so očitki, da vodi on francosko zunanjo politiko v duhu nekega mesijanstva. On hoče samo kontinuiteto v francoski politiki. Locarnski dogovor je izpolnil vrzeli v Versajskem dogovoru in omogočil njegovo izvedbo. Vsled Locarna je vzhodna meja Francije priznana tudi od Nemčije. A Nemčija se je v Locarnu zavezala, da tudi svoje vzhodne meje ne bo s silo izpremenila. Izpraznitev Kölnske cone se je izvršila na podlagi Versajskega dogovora, ne pa Locarnskega. V Thoiryju pa ni bila sklenjena za nobena stran nobena obveznost in Briand je tedaj jasno povdaril, da bo dogovor med Nemčijo in Francijo popoln šele tedaj, če bo sigurnost Francije

popolnoma zajamčena. Vojaško kontrolo je končno bilo treba odpraviti toda nadomestovala jo bo kontrolna komisija Zvezne narodov, katere predsednik je francoski general. V Locarnu je Francija iskala samo mir in tej ideji je ostala zvesta tudi tedaj, ko sta ji bile vsiljene vojni v Siriji in Maroku. Vsled te svoje miroljubnosti si je pridobila Francija tudi na svetu moralni ugled, ki jo usposablja, da se jo kliče za razsodnika. Glede Kitajske je izjavil Briand, da se Francija v nobenem slučaju ne namerava udeležiti nobene akcije, ki bi ogrozile nacionalno enotnost Kitajske. Ohranitev miru je in ostane glavni cilj francoske politike.

— Nova nemška vlada zvesta ustavi. Na seji parlamenta je prečital državni koncelar Marx vladno deklaracijo, ki je izzvala precejšnjo pozornost, ker se v njej ostro povdarja zvestoba do republikanske misli. V deklaraciji pravi nova nemška vlada, da je trdno odločena braniti republikansko ustavo in da bo smatrala vsak nasilen nastop proti weimarski ustavi kot veleizdajo. Na prosvetnem polju bo vlada spoštovala versko svobodo. V zunanji politiki pa bo nadaljevala sedanjo smer. Kakor dosedaj, tako bo tudi v bodoče vlada nasprotna vsaki revanšni misli. Koncem deklaracije izreka vlada nado, da bo mogla z uspehom nadaljevati politiko, ki jo je začel Stresemann.

— Sporazum med Italijo in Veliko Britanijo se izpopolnjuje. Iz italijanskih uradnih krogov se poroča, da se vodijo med Londonom in Rimom pogajanja v svrhu skupnega nastopa na Kitajskem. Po vestih iz Rima je sporazum že dosežen. Podrobnosti sporazuma se ne omenjajo. Jasno pa je to, da Velika Britanija težko občuti osamljenost, ki jo je doživela na Kitajskem. Zelo dobrodošla pa bi Angliji prišla tudi vojaška pomoč, ki bi jo nudila Italija. Seveda bi dobila zato Italija od Vel. Britanije vso pomoč za njene namene na Bližnjem vzhodu. — Samo želeli bi, da bi Mussolini zapletel Italijo v avanturo na Kitajskem, ker smo prepričani, da ga bo po njej še silno glava bolela. Sicer pa smo tudi zadovoljni s tem, da je ves uspeh fašistovske politike ta, da je Italijo docela zabredla v angleško politiko in postala odvisna od Vel. Britanije.

— Kitajska nacionalna misel vedno zmagovitejša. Pošiljanje angleških čet na Kitajsko je rodilo čisto drug efekt, kakor pa je pričakovala veliko britanska vlada. Niti najmanjše niso Kitajci preplašeni od vojaških priprav Vel. Britanije, temveč nasprotno so vedno bolj odločeni, da prično boj z angleško vojsko. Po vsej Kitajski zmaga kitajska nacionalna misel in vsa Kitajska je združena v pripravljenosti boja proti tujim vojskam. Že se pojavljajo znaki združitve severa in juga Kitajske proti angleški vojski in maršal Čangsolin je izjavil, da se bo boril ramo ob ramo s kantonsko armado, če bi bil ubit le en Kitajec od angleške vojske v Šangaju. — Ta enodušnost kitajskega naroda je napravila na Anglijo silen utis in angleški vladni krogi že govore, da bodo angleške čete mesto v Šangaj dirgirane v Hongkong in Singapore. Na ta način bi bil položaj Vel. Britanije isti ko položaj Amerike ali Japonske, ki imata svoje čete na Filipinih, odnosno na Japnotranjosti Kitajske je vedno težavnejši in poroča se, da je bilo že 250 Evropejcev ubitih od fanatiziranih kitajskih množic. Lepe idile, ko so Kitajci prejimali za svoje delo le batine in par bakrenih novčičev, Evropejci pa v par letih za brezplačno nabrali sebi premoženja, je na Kitajskem konec. In prav je tako!

Kratke vesti.

Tudi Kuba ni hotela dovoliti Garibaldi vseljeniškega vizuma.

Angleška komunistična stranka je sklenila, da razpusti svoje organizacije in pozivlja člane, da stopijo v organizacije delavske stranke in v strokovne organizacije.

Poveljnik liberalnih čet v Nikaragui Zapata je bil te dni ranjen v roko in so ga konzervativne čete ujele in odvedle v Managuo.

Belgijska socialistična stranka je z dvetretjinsko večino glasov svojih organizacij sprejela sklep, da ostane v vladi.

Rumunski notranji minister Goga je odpotoval v Pariz, da se tam pogaja z bivšim prestolonaslednikom Karlom glede ureditve prestolonasledniškega vprašanja.

Akutna kriza zdravstva v Sloveniji.

4. Tudi za popravke obstoječih zgradb se Sloveniji niso dodelili zadostni krediti. Ti krediti za 1926-27 še do danes za Slovenijo niso odprti med temi, ko se za ostale pokrajine že zdravne na razpolago. Dovoljeni znesek 1.000.000 Din, ki kakor omenjeno, še ni nakazan, ne zadostuje niti za nujnejša popravila. K temu pride še, da morajo zavodi izdatke za manjša popravila, katere je do 31. III. 1926 plačevala Gradbena direkcija iz svojih kreditov, plačevati iz lastnih sredstev. Samo ta manjša popravila znašajo letno približno 1.000.000 Din, s čimer je kredit izčrpan. Kje pa so sredstva za nujna večja popravila, saj je znano dejstvo, da so strehe vseh bolnic v najslabšem stanju in da se v ljubljanski bolnici udarajo stropi. Vse drugače je pa preokrbnjeno za druge pokrajine n. pr. Srbijo z 4.500.000 Din; Bosno in Hercegovino 3.000.000 Din. Stavbena sezona se pričenja, a kredit še ni odprt in so ostale uprave bolnic za te gradbene stroške dolžne, kolikor ni bilo mogoče odloži plačilo. Druga popravila, so pa bila neizvršena.

5. Da pa tudi višje instance inspektorat v Ljubljani, oblastni in srezki referenti občutijo to neprevdarjenost v proračunu, so se izvršile tako izdatne redukcije osebja, da bi morali navedeni uradi brez odloga ustaviti uradovanje, ako bi si ne znali pomagati s tem, da pri tej delavne moči od drugih sorodnih institucij, seveda zopet na škodo teh. Kako bi mogel obširen urad inspektorja ministrstva narodnega zdravja v Sloveniji sploh posloovati, ako bi mu ostala v istini le dva administrativna uradnika zvanjčnika? Redukcija se je izvršila; ne da bi se vprašalo edino kompetentnega šefa, vse zopet v škodo zdravstva v Sloveniji. Isto velja glede redukcij pri oblastnih in srezkih sanitetnih referentih.

6. Kaj naj porečemo k temu, da se je črtalo 20 mest okrožnih zdravnikov, in je bilo na ta način naše ubogo in potrepljivo ljudstvo oškodovano svojih zdravstvenih svetovalec, ne glede na to, da imamo vedno več zdravnikov, ki ne morejo dobiti službe.

7. Da tudi naše ostale higijenske ustanove niso dobro odrezale, je po navedenem razumljivo. Pozabilo se je na večje število zdravnikov in ekonomov, pa tudi potujočo učiteljsko Zavoda za socialno higijensko zaščito dece, so enostavno čr-

tali. Isto se je zgodilo z zvanjčniki in desinfektorji, katere so degradirali za služitelje.

8. Ker ni v proračunu za 1926-27 predvideno osebje zadostovalo, in bi ostalo vse dosedanje higijensko delo z ogromnimi izdatki vred zaman, je ministrstvo dalo v finančni zakon za 1926-27 določilo, da se smejo uporabljati krediti, namenjeni za materialne izdatke, tudi za osebne izdatke (čl. 102). Ni pa smatralo za potrebno, ob enem povečati kredit za materialne izdatke. Tako je ta kredit (na partiji 557) z osebnimi izdatki tako obremenjen, da preostanek zdaleka ne more zadostovati za stvarne potrebe.

Iz navedenega je razvidno, da je kriza zdravstva v Sloveniji postala zopet akutna, ker se je postopalo s Slovenijo kot s pravo pastorko, ter so težke posledice tega postopanja v najkrajšem času neizbežne. Ako ne popravi ministrstvo za narodno zdravje takoj z naknadnimi krediti pogreške nesrečnega proračuna za leto 1926-27, je zatvoritev bolnic v najkrajšem času gotova stvar.

Ministrstvo narodnega zdravja je bilo decembra 1926 obveščeno, da je kredit 10.000.000 Din popolnoma izčrpan, in da je treba za bolnice v Sloveniji najmanj nakadnega kredita 8.500.000 Din, za domače bolnice in za plačilo dolga bolnicam izven Slovenije, katerim dolguje inspektorat za oskrbovanje v Slovenijo pristojnih bolnikov 3.000.000 Din, ker obstoja nevarnost, da bolnice v Sloveniji v najkrajšem času ustavijo delovanje, ker literanti ne kreditirajo več in grozijo s tožbo. Inozemstvo pazljivo sledi tem žalostnim pojavom zdravstva v Sloveniji, katerega je sigurno smatrati kot narodno sramoto, ako bi morali priti do ustavitve zdravstvenega dela v Sloveniji. Opozoriti moramo pri tem še na žalostne razmere v blaznici na Studencu, ker so bolniki natlačeni že po hodnikih (prostora je predvideno za 200, natlačeni pa 450 bolnikov) sestre usmiljenke pa stanujejo v neki napel podrti skrajno nehygienični baraki. Postaviti bi se moralo v proračun za 1927-28 najmanj 3.000.000 Din za prireditve primerne prostora za umobolne. Tozadevnih predlogov inspektorata ni upoštevalo niti ministrstvo in niti finančni odbor.

(Konec prihodnjic.)

Žena v javnem življenju.

(Predavanje gđe. Štebijeve.)

Včeraj je predavala v »Ženskem pokretu« gđe. Alojzija Štebijeve o problemu žene v javnem življenju. Ker je to vprašanje izredne važnosti tudi za ostalo občinstvo, posnemamo iz njenega predavanja nekaj glavnih misli.

Uvodoma je predavateljica pobijala teoretične trditve nekaterih antifeminističnih publicistov, kakor danskega profesorja dr. Wietha - Knudsen, Nemca Konstantina Brunnerja, Adolfa Sommerfelda in drugih. Prvi dr. Wieth - Knudsen z navidezno znanstvenimi dokazi odreja ženam ne samo intelektualne sposobnosti, marveč jih tudi kvalificira kot

moralno skrajno nizko stoječa bitja in trdi, da je intelektualno in moralno najvišje stoječa žena še vedno pod povprečnim moškim. Stremljenje žene po enakopravnosti smatra za veliko zablodo današnje dobe in pozivlja ves svet na odpor proti ženskemu gibanju.

Ako pa bi danski profesor le nekoliko globlje pogledal v žensko gibanje, bi moral spoznati, da žensko gibanje ne stremi po neki nadvladi nad moškim, temveč se drži skromno v mejah tistih pravičnih zahtev, ki jih zdrav razum pripozna vsakemu človeku brez ozira na spol. Po njegovem naziranju naj bi bilo razmerje

med možem in ženo enako razmerju med gospodom in sužnjem, ker edino suženj je brezpraven.

Drugi, Konstantin Brunner, gre še dalje. V svojem delu »Ljubezen, zakon, moč in žena« zahteva nič manj, kakor vse predpravice za moške v seksualnosti, zakon pa naj velja samo za ženo. Žena ne sme prelomiti zakon, ne sme pa tudi zahtevati od moža, da bi njej na ljubo omejeval svoje odnose napram drugim ženam. Torej, kar zahteva Wieth v družinskem in vsem ostalem življenju, to zahteva Brunner v seksualnem življenju.

Zenam pa ne gre za tekmo z moškimi. Zgodovinska nujnost jih je prisilila, da so poiskale za svoje sile nova polja dela in da so prilagodile svoje življenje izpremenjenim gospodarskim razmeram. Vse delo žene v javnem življenju dokazuje, da niso žene nikdar izkoriščevale enakopravnosti in političnih pravic v to, da si pribore neko izjemno stališče, temveč so posvetile vse svoje sile zato, da v sodelovanju z moškimi ustvarjajo za vsa družbo boljše življenjske pogoje.

Predavateljica je nato navedla več primerov dela žene v javnem življenju v onih državah, kjer so žene dosegle popolno enakopravnost z mošmi.

Prva država, ki je dala ženam popolno politične pravice je bila Wyoming v Severni Ameriki in sicer že leta 1869. V Evropi so žene dobile vse politične pravice najprej na Finskem leta 1907. Na Češkem pa so imele žene pasivno in aktivno volilno pravico v deželni zbor že od l. 1861 dalje.

Prosveta.

PROSPEKT NARODNE GALERIJE.

razposlan v januarju tisočem izobraženih Slovencev, v sliki in besedi skromno govori o velikem delu, katerega je naša, čudovito agilna organizacija doslej izvršila. Prirejanje razstav, ki so posredovale spoznavanje tuje umetnosti, kazale ustvarjanje naših sodobnikov in v veliki meri odkrile preteklost slovenske umetnosti, zalaganje dobrih in cenjenih znanstvenih knjig z lepimi slikami in nakupovanje umetnin za stalno galerijo, to so bile naloge, katere je društvo z veliko vnamo vršilo in ob njih je rasla njegova lastna moč. Danes so načrti za ustanovitev velike, javne galerije dozorili, dolgoletno delo bo rodilo nepričakovano krasen sad. Če je Narodna galerija pozvala s svojim prospektom čim večje število Slovencev v krog svojih podpornih članov, je v tem sledila tradiciji slovenskih kulturnih naprav, ki so vse nastale iz skupne moči mnogih malih darov. Določila je skrajno nizko članarino desetih dinarjev na leto, a dočim je odziv za večje prispevke normalen, je število doslej priglasihih podpornih članov sorazmerno majhno. Zdi se, da marsikdo ni pomislil, da sama na sebi malenkostna vsota, more v družbi odtehtati celo posamezna večja naklonila. Narodna galerija polaga posebno važnost na veliko število podpornin, ki omogočajo vsakemu Slovencu sodelovanje pri tako izredno važnem kulturnem podjetju in bodo krepile po dovršitvi dela mnogim tisočem darovalcev zavest, da so s svojim darom pomagali idealni zasnovi in nje požrtvovalnim izvršiteljem. Ne mi-

Po svetovni vojni so žene dobile politične pravice skoro v vseh evropskih državah, izvemši v romanskih in v bal-kanskih.

Žena je v dolgoletnem delu v javnem življenju dokazala, da ima istotoliko smisla za dobrobit naroda in države, kakor moški, da se odlikuje v tem delu z vsemimi lepimi lastnostmi, ki jih je dala narava kot materi in da so vse trditve, da žena ni več žena, kadar stopi v javno življenje, samo prazne izmišljotine. Po pričevanju odličnih ljudi je žena popolnoma sposobna za javno življenje. Ona ne zaostaja v inicijativi in v vztrajnosti za moškimi. Razlika je le v delokrogu dela, ki ga izvršujeta žena — javna delavka in moški javni delavec in razlika je tudi v načinu dela. Žena je izbrala delo, ki prinaša uteho, blaži nasprotstva in ki vodi k mirnemu razvoju naroda. Zato je ostala žena tudi v javnem življenju predvsem mati in človek.

Vsak, kdor je objektivni, bi moral pomagati ženi, da bi čim bolj prodirla v javno življenje, ker ona ne želi tega udeleževanja iz častiklipnosti ali zato, da bi si morda prilitila kake predpravice, temveč vsled globoke zavesti, da samo nesebično delo prinaša ozdravljenje.

Svoje predavanje je pridavateljica gđe. Štebijeve podprla in zaključila z izrekom Carlyja: Višina kulture naroda je odvisna od tega, koliko ljudi izvršuje kako stvar zaradi stvari same in kakšen ugled uživajo ti ljudje v svojem narodu.

slite torej, da je Vaš desetak brezposlemen, ampak nakažite ga Narodni galeriji, ki ga bo uporabila kot kamen za svojo zgradbo!

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

Začetek ob 20. uri zvečer.

- 5. februarja, sobota: »Slaba vest. Delavska predstava po zniž. cenah. Izven.
- 6. februarja, nedelja: ob 15. uri pop. »Triglavska bajka. Ljudska predstava po zniž. cenah. Izven. ob 20. uri zvečer »Gobsek« premijera. Izven.
- 7. februarja, ponedeljek: »Pahljača lady Windermere. Red C.

Opera.

Začetek ob pol 20 uri zvečer.)

- 5. februarja, sobota: »Carmen«. Red D.
- 6. februarja, nedelja: ob 15. uri pop. »Cosi fan tutte.« Ljudska predstava po zniž. cenah. Izven. Ob pol 20. uri zvečer »Terezina«, opereta. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Verdi: Ples v maskah. V nedeljo popoldne ob 15. uri se poje v ljubljanski operi kot ljudska predstava pri znižanih cenah prekrasna Verdijeva opera Ples v maskah, v znani naši izvrstni zasedbi. Pri tej predstavi poje prvokrat vlogo Renata baritonist g. Mitrovič. Zunanji poselniki nedeljskih opernih predstav narobe lahko vstopnice potom dopisnice pri gledališki upravi. Cene so ljudske — znižane. Zvečer ob pol 20. uri pa se poje opereta »Terezina« z g. Jankom v ulogi brivca Danijela. Cene ljudske.

Ch. Luceto:

Spomini francoskega vojnega detektiva.

— Baje je v tesni zvezi z rodbino Wittelsbachovcev, ki vlada na Bavarskem. Skrival se je do sedaj v tujini pod sledečimi imeni: comte de Tirlemont, baron de Kerbeck, marquis des Vercières, lord Greenock, Jean de Gimet, Durand des Cognets itd.

Pod temi različnimi imeni nam je napravil že veliko hudega. Med drugim mu pripisujejo tudi aretacijo princa de Croya in miss Cavellove.*

Na vsak način ga je treba napraviti neškodljivega. Pošiljamo vam obenem njegov osebni popis in fotografijo.

Zame ni bilo nobenega dvoma, kajti fotografija in popis sta točno izdajala laži-grofa de Tirlemonta. Zadevo sem javil svojim šefom v Pariz in zahteval navodil.

Iz Pariza so mi odgovorili:

— »Damo vam popolno svobodo za vaše delovanje, toda bodite previdni. Ta človek, ki ga zelo dobro

* Miss Cavell, angleško sestro Rdečega križa, so Nemci v Belgiji ustrelili kot špijanko, čeprav je bila nedolžna in čeprav je celo papež prosil nemškega cesarja zanjo. (Op. prev.)

48

poznamo, je silno nevaren. Ne pozabite, da delate na nevtralnih tleh.« Besede: »silno nevaren« so bile podčrtane, kar je kot dogovorjen znak značil: »ta človek je v stanu storiti vse, da doseže svoj cilj; ne straši se niti pred umorom.«

To je bila zadeva, ki sva jo imela urediti sama med seboj!

Šlo pa je še za nekaj drugega: ali ni bila moja dolžnost, da povem francoskim oficirjem, ki so se tedaj nahajali v Luganu, da imajo opraviti z ogleduhom? Ali ne bi na ta način zabranil, da bi mu morda nehote ne izdali kaj važnega, kar bi potem imelo za nas slabe posledice?

Ali bi bili potem še v stanu, mu prijazno stiskati roko? Ali pa bi v nasprotnem slučaju jaz riskiral, da ga polomim in se moja misija ponesreči.

Po daljšem pomisleku sem sklenil, da stvar opustim.

Zadeva je ostala pri tem, ko sta nekega jutra zahtevala dva internirani oficirjev, letalska poročnika G. in M., govoriti z menoj.

Bila sta vsa prepadla in mrzlično razburjena in takoj sem spoznal, da se je moralo zgoditi nekaj zelo resnega.

Stopil sem k njima ter ju vprašal:

— Kaj se je zgodilo, gospoda, da sta tako razburjena?

— Gospod komandant, je odgovoril poročnik M.,

kajti njegov tovariš je bil tako iz sebe, da ni mogel ziniti besede. — To noč, ko sva bila v klubu, so vdrli neznani ljudje v najino sobo in odnesli dokumente, ki so velikanske važnosti za narodno obrambo, čeprav sva jih skrila na varno mesto.

— Vraga, sem vzkliknil. To je pa neprijetna stvar. Toda ali ne pretiravata važnost teh listin?

— Vam bom takoj razložil, gospod komandant, je odvrnil poročnik M.

In tedaj sta mi obadva začela razlagati, da sta, čeprav sta bila ujetnika na častno besedo, iznašla in izpopolnila konstrukcijo letalnega stroja, ki bi zagotovo nadvlado v zraku oni državi, ki bi jo prva uporabljala...

— Dobro! Le počasi! Kakšne vrste so bile te listine?

— Bilo je šest načrtov (prerez in tloris), z vsemi potrebnimi podatki, ki se tičejo najine iznajdbe.

— Ali nimate dvojnih listin?

— Na žalost ne!

— Dobro! Sedaj mi boste pa povedali, katere osebe so bile z vami v klubu, toda ne izpustite niti ene! Predvsem, ali sta bila tam ob istem času kot vidva gospa d'Aspremont in njen svak?

— Kaj? Vi ju sumite?

— Nikakor ne! Toda treba se je varovati vseh ljudi.

(Dalje prihodnjic.)

Dnevne vesti.

NAUK OROŽNIKA MINISTRU.

Neki beograjski narednik je moral pred dnevi zopet enkrat spravljati domov znanega pesnika Tina Ujevića. Seveda se je nabrala velika množica ljudi, ki je prosila narednika, da ne pelje pesnika v zapor, temveč da ga pusti. Narednik je tudi v resnici pesnika pustil. Nato pa se je med narednikom in množico razvil interesanten pogovor. Nazori, ki jih je pri tem razvijal orožnik, zaslužijo, da bi si jih zapomnili tudi naši ministri.

Orožnik je govoril: Trikrat je bil Ujević že v našem oddelku zaprt. Prespi pri nas noč, drugič pa ga primejo v drugem kvartu. Kakšen zmisel ima, da ga zapiramo. Moral bi biti tu zavod, ki ljudi odvadi od pijače, mi pa jih zapiramo.

Pa še večji križ je s slepci in drugimi reveži. Prošijo po mestu in naredjenje je, da je prosjačenje prepovedano. Pa jih moram goniti v zapor, a kaj hočemo tam z njimi. Prespe eno ali dve noči, potem pa jih izpustimo in nato pridejo zopet k nam. Poznate ono revco, ki ima obe nogi pokvarjeni in se pomika po rokah. Njo sem že kakih šestkrat gonil na policijo. Ljudje mi očitajo brezsrčnost, pa kaj hočem, če je naredjenje tako.

Eh, bratje, nima zmisla, da te ljudi vlačimo v zapor. Je vse zastoj, ker pri nas ne dobi nihče zdravih nog in ne zdravih oči. Te reveže bi bilo treba dati v bolnice ali v druge zavode, kjer bi za nje skrbeli, ne pa na policijo.

»Dobro govoriš,« so vzkliznili ljudje. »Tebe bi bilo treba napraviti za ministra socialne politike.«

— »Eh, kaj se ve,« je odvrnil orožnik. »Kakor se pri nas menjajo vlade se zna še to zgoditi.«

— **Popravek.** Prebivalstvo Zedinjenih držav Sev. Amerike znaša po zadnjem štetju 128 milijonov in ne 188, kakor je bilo pomotoma natiskano med včerajšnjimi brzojavnimi vestmi.

— **Za poplavljenec v Sloveniji** je darovala naknadno čevljarska zadruga v Trzinu Din 500, torej znaša celotna zbirka Din 19.733. Vsem darovalcem ponovno iskrena hvala! — Ustanovni občni zbor krajevnega odbora društva Rdečega križa se vrši v sredo, dne 9. februarja ob 17. uri v mestni občinski posvetovalnici v Trzinu.

— **Prijave absolviranih juristov**, ki hočejo napraviti državoslovni državni izpit v času do velikonočnih počitnic t. l. sprejema vsak torek ob 15. februarja do vstetega 29. marca t. l. med 11. in 12. uro predsednik izpraševalne komisije za ta izpit in sicer v palači velikega župana I. nadstropje.

— **Mestna hranilnica v Škofji Loki.** »Uradni list« št. 13 z dne 3. februarja objavlja razglas o ustanovitvi Mestne hranilnice v Škofji Loki.

— **Zrebanje števil III. književne tombole** Jugoslovenske Matice je, kakor smo že ponovno poročali, preloženo in se vrši neprekinjeno po sledečem redu: 4. in 11. marca za ambe, 18. marca za terne, 25. marca in 1. aprila za terne in kvaterne, 8. aprila za kvaterne in činkvine, 15. aprila za činkvine in 22. aprila za tombole. Tombolske tablice se do 2. marca t. l. prodajajo pri vseh šolah in vseh podružnicah Jugoslovenske Matice v Sloveniji, v Ljubljani v Novi založbi, Tiskovni zadrugi, trafiki Sever in v pisarni Jugoslovenske Matice, Šelenburgova ulica 7-II. Vsaka tablica stane 3.— Din.

— **Loč krajne občine Prečna** se bo oddal v zakup za dobo od 1. aprila 1927 do 31. marca 1930 na javni dražbi, ki se bo vršila pri podpisnem srezkem poglavarju v soboto, dne 12. marca 1927 ob desetih. Zakupni in dražbeni pogoji so na pogled med uradnimi urami pri srezkem poglavarju v Novem mestu.

— **Društvo hišnih posestnikov za Jesešnice, Koroško Belo in okolico** ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 6. februarja 1927 ob 3. uri popoldne v prostorih restavracije g. Tancarja na Jesešnicah. Razen običajnega dnevnega reda bo poročal zvezni predsednik g. Ivan Frelj o raznih stanovskih zadevah in podal potrebna pojasnila. K obilni udeležbi vabi odbor.

— **Iz sodne službe.** V področju višjega deželnega sodišča v Ljubljani so imenovani pravni praktikanti Anton Kuntarič, Leon Stukelj in Cvetko Aschman za sodnike v 7. skupini I. kategorije.

— **Iz državne službe.** Za asistenta pri državnem centralnem veterinarsko-bakteriološkem zavodu v Beogradu je imenovan veterinar pri okrajnem glavarstvu v Ljubljani dr. Leopold Hribar. — Premeščen je poštni uradnik Viktor Traven z Bleda k poštni hranilnici v Ljubljani.

— **Odvetniška vest.** Dr. Janko Lešnik, odvetnik v Mariboru se je odpovedal izvrševanju odvetništva.

— **Vroč vrelec v Budimpešti.** Ze pred dvema mesecema so jeli vrtati v gorovju južno od Budimpešte v nadi, da pridejo na sled vroči vodi. Te dni se je pričakovanje izpolnilo. Iz globočine 130 metrov je pridrl na površino curek tople vode. Vrelec bodo porabili v mestu za termalno kopel. Temperatura vode znaša 40 do 50 stopinj. Kemično voda sicer še ni analizirana, vendar pa je ugotovljeno, da vsebuje mnogo žvepla.

— **Ženski polki v poljski armadi.** — Zgledu sovjetske republike, ki je uvedla, če abstrahiramo od par ženskih vojaških formacij v svetovni vojni, prva ženske bataljone, sledi sedaj Poljska. Kot namreč poročajo varšavski listi, je sklenil Pilsudski, da ustanovi v poljski armadi ženske polke. V poljskem vojnem ministrstvu se je vršila pred par dnevi pod predsedstvom Pilsudskega konferenca, na katero so bile povabljene številne patriotske ženske. Ustanovljen je bil poseben komite, ki bo izdelal statute za žensko pomožno vojaško službo. Ženske se bodo uporabljale principijelno v etapi, prostovoljno pa bodo vršile lahko tudi službo v fronti. (Zdi se, da bo jeli uporabljati moderni militarizem kmalu tudi otroke v svoje svrhe!)

— **Shod budhistov v Moskvi.** Te dni se vrši v Moskvi pod vodstvom oficijelnih zastopnikov sovjetske Rusije »prvi shod budhistov«. Doslej se udeležujejo shoda delegati, ki so jih izvolili budhistični kongresi Rusiatov in Kohnukov, pričakujejo se pa tudi odposlanci iz Tibeta, Mongolije in specielni delegati iz Leningrada. Zborovanju predseduje Agran Dorjev. Formalno sklepa zbor o statutih za vodstvo budizma v sovjetski Rusiji, pravi cilj pa je organizacija pokreta za reformo budizma in vzpostavitev skupine budhističnih duhovnikov, ki naj bi se pokorili poveljem Moskve. V svojem otvoritvenem govoru je poudarjal Dorjev potrebo reorganizacije stare forme »bistega budizma«, ki bi se dal prilagoditi zahtevam sovjetske države.

— **Boj zoper napitnino na Madžarskem.** Iz Budimpešte poročajo: Boj zoper napitnine zavzema v Budimpešti vse večje dimenzije. Udruženje madžarskih potnikov je sklenilo, da se odpravi napitnina v hotelih, restavracijah in kavarnah. Mesto napitnine naj bi bilo plačevati v hotelih in kavarnah 15, v restavracijah pa 10% računa.

— **Katastrofalno širjenje gripe v Bolgariji.** Iz Sofije poročajo: V Bolgariji zavzema gripa vedno večje dimenzije. V Burgasu in Kistendilu je obolelo 80% prebivalstva na tej bolezni. V Sofiji so zatvorjene vse šole in vsi kinematografi. Smrtni slučaji so izredno številni.

— **Osodepolna zmeta v bolnici.** V neki milanski bolnici se je pripetila te dni osodepolna zmeta. Neka sestra je imela dati osim bolnikom injekcije ter je zamenjala predpisana sredstva. Štirje bolniki so umrli, ostali so v smrtni nevarnosti. Ko je usmiljenka videla, kakšne posledice je imela njena zmeta, je pobegnila. Doslej je še niso izsledili.

— **Posledice slabih spričeval.** Budimpeštanski srednješolci so prejeli te dni spričevala. Efekt je bil porazen, oziroma osodepoln. 102 fantov v starosti od 14 do 17 let se nista upala s svojimi spričevali doimv. Policija je priredila racijo ter je privedla 70 dijakov zopet v naročje skrbnih starišev. Oblasti so odredile, da se odslej spričevala ne bodo izročala več dijakom, temveč njihovim starišem po pošti.

— **Igralnica v sultanovi palači.** Iz Carigrada poročajo: Preureditev nekdanje sultanove palače »Jildis« v igralnico se je izkazala kot zelo lukrativna ideja. Tekom prvega četrtletja obstoja igralnice je izplačal najemnik mestu okoli 125.000 turških funtov.

— **Od vojnega ministra do trgovca.** Iz Budimpešte poročajo: madžarski vojni minister general Stefan Sreter je poslal te dni honvedskemu ministrstvu dopis, v katerem izjavlja, da odlaga svoj vojaški čin, vse svoje odlike ter da izstopa iz kapitlja junakov, vse to pa zato, ker hoče postati navaden trgovec.

— **Krvav spopad med »frontkämpferji« in »schutzbündlerji« v Burgenlandu.** V Schattendorfu, majhnem mestecu v Burgenlandu v bližini avstrijsko madžarske meje je prišlo te dni do krvavega spopada med nacionalističnimi »frontkämpferji« in socialdemokratskimi »schutzbündlerji«. Socialni demokrati so priredili v Schattendorfu shed. Ko so se vračali s shoda mimo neke gostilne, so jeli baje nacionalisti brez poviča nanje streljati. Prišlo je do hudega spopada, tekom katerega sta bila schutzbündler Smaric in neki 6-letni deček ustreljena, 7. cseh pa deloma od krogel, deloma od udarcev z bokserji in palicami, lahko ranjenih. Sin gostilničarja Tscharmann, ki ima baje obe smrtni žrtvi na vesti, je pobegnil, vendar pa so ga že izsledili in aretirali. Aretiran je bil tudi njegov oče, njegov starejši brat in njegov svak, ki so prav tako streljali. V gostilni Tscharmann je našla policija več pušk in večjo množico municije. Dogodek je bil povod velikanskim manifestacijam na Dunaju, vseh industrijskih centrih na Nižjeavstrijskem in v Burgenlandu. Pogreba ubitih so se udeležili desetstotci socialnih demokratov, ki so se pripeljali v Schattendorf v 12 posebnih vlakih. Pred pogrebom je bila prirejena v vseh avstrijskih mestih žalna manifestacija. V vseh tovarnah, delavnicah in uradih je počivalo od 11. do 11.30 vse delo.

— **Dijaški kravali na Dunaju.** Te dni so se slepi pred dunajsko univerzo socialistični in nacionalistični dijaki. Povod temu so dali dogodki v Burgenlandu. Kravale so izzvali socialno demokratični dijaki, ki so bili končno tudi tepeni. Posebne nesreče ni bilo. Par socialno demokratičnih dijakov je odneslo kontuzije, ki so jih dobili od udarcev s palicami.

— **Samomor pri telefonu.** V Venzuru (Českoslovaška) se je pripetil te dni nenavaden slučaj samomora. V neki restavraciji je sedela večja družba, v kateri se je odlikoval po posebnih veselosti veletržec Rettmann. Nenadoma je napisal Rettmann pismo, ga izročil družbi z naročilom, da ga ne smejo odpreti pred potekom 15 minut ter odšel. Čez 20 minut je sporočil natak družbi, da kliče Rettmann enega ali drugega od družbe k telefonu. Rettmann ga je vprašal, če so pismo že odprli, nakaš so ga res odprli. Pismo je vsebovalo samo besede: »Grem domov ter se ustrežim.« Rettmann je pojasnil telefonično, da ne gre za šalo. Takoj nato se je začel v telefonu strel. Nato je zaklical Rettmann: »Nisem se dobro pogodil... pazite... sedaj bo šlo bolje!« V tem trenutku je počil drugi strel, nakaš je Rettmann umolknil. Ko so prihiteli gosti v njegovo stanovanje, je ležal pri telefonu v mlaki krvi mrtev.

— **Krvav čin umobolnega.** Na Montmartru v Parizu se je odigrala te dni dramatična scena. 31-letni zobotehnik Houdoux, ki je kazal že dalje časa znake duševne bolezni je ustrelil svojega strica in svaka, nakaš je obrnil orožje proti svoji materi in sestri, ki sta jeli v smrtnem strahu kričati kolikor sta mogli. Medtem so udrli v stanovanje pasanti, ki so umobolnega Houdoux zvezali in izročili policiji.

— **Cerkveni tat v spovednici.** Iz Pariza poročajo: Ko je odprl te dni cerkovnik v Saint Gervais-u cerkev, je opazil, da so bili izropani vsi nabiralniki. Ko je preiskal vse kote, je našel v eni od spovednic možakarja, ki je bil navidezno zatopljen v molitev kot da ne ve ničesar o tem, kar se je zgodilo. Cerkovnik je poklical policijskega stražnika, ki je zbudil možakarja prav hitro iz pobožne molitve in ugotovil, da ima opravka s pobeglim kaznjencem in nevarnim tatom Deraťandom.

— **Velikanski proces radi goljufij z inserati.** V Berlinu se vrši te dni proces radi velikopotezno zasnovanih goljufij z inserati. Na zatočni klopi sedi 13 oseb. Povabljenih je 125 prič; obtoženci so anonisiral ponudbe posojil na zemljišča, ne da bi bili imeli kaj denarja. Ljudje, ki so se oglasili, so morali podpisati kompliciran reverz za večkratno priobčenje nekega inserata. Uprava listov je nato izterjala izredno visoke pristojbine za inserat.

— **Iz newyorške roparske kronike.** V newyorški hotel Charles, ki se nahaja v bližini zamorskega dela mesta, sta udrila te dni ob zori dva lopova, ki sta ustrelila nočnega portirja ter oropala nato dva hotelska gosta. Napadena moža sta jela kričati iz vsega grla na pomoč. V sled kričanja se je zbudila mlada igralka, gošpa Strauss, ki se je tako razburila, da je skočila napol v spanju skozi okno drugoga nadstropja na ulico, kjer je obležala z razbito lobanjo. Bandita sta izgi-

nila, predno se je pojavila na licu mesta policija.

— **Davek na ženska meča.** Župan v Almendraleju na Španskem si je belil glavo, kako bi napolnil prazno mestno blagajno. Premišljeval je o tem, da bi uvedel nov davek na živila, na avtomobile, na veselice, na inserate itd., vendar pa se je bal, da bi povzročil s takimi davki preveč jeze. Tedaj mu je prišla rešilna misel: prepovedal je kratka krila. Odredil je, da ima plačati vsaka ženska, katere krila ne dosega predpisane dolgoti, denarno globo; s tem pa pridobi pravico, da nosi kratko krilo še nadalje mesec dni. Dame plačujejo davek rade, gospodje so pa tudi zadovoljni, da smejo gledati krepka meča Almendralejskih deklic. Na ta način je rešil modri župan, če že ne pravost, pa finance mesta Almendraleja.

— **Huda kazen za dvoboj.** V Stuttgartu je bilo obsojenih več visokošolcev radi »zločina dvoboja« na v zakonu statuirano minimalno kazen dveh mesecev trdnjavske ječe. Sluge, ki so prinesli potrebni material za dvoboj, kakor tudi lastniki lokalov, so bili obsojeni na denarno globo. Gotovi nemški listi pripominjajo k temu, da bi bilo bolje, da bi bili gospodje akademiki obsojeni na — batine!

— **Sovražnik redovnic.** Prednica samostana v Mladicah pri Sarajevu, mater Kristina, je vložila te dni pri sarajevskem državnem pravdnstvu ovadbo zoper kmeta Manuela Sarebeja, čigar krave so udrele te dni na samostansko dvorišče ter požrle tam večjo količino sena. Ko so jih hotele redovnice odpoditi, je prihitel kmet Sarebe v samostan ter hotel par sester in samostanskega hišnega dejansko napasti. Pri tem se je posluževal nečednih besed. Mati Kristina pravi v svoji ovadbi, da morajo pobožne redovnice vsled netolerantnosti svojih sedov sploh mnogo pretrpeti.

Ljubljana.

— **Občni zbor Društva Uradništva Darnarh zavodov Slovenije v Ljubljani** se vrši dne 21. februarja 1927 ob 20. uri v restavraciji Ljubljanski Dvor s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev. 2. Poročila. 3. Razmerje podružnice do Saveza. 4. Volitve. 5. Slučajnosti. — Odbor.

— **Društvo namencev mestnega hodarskega urada v Ljubljani** priredi dne 5. februarja t. l. v Mestnem domu svojo 11. predpusno veselico. Preskrbljeno je, da se bode vsakdo, ki se potruži na veselico dobro zabaval in bode postrežen z izvrstno, ceneno pijačo in jedatjo. Začetek ob 8. uri. Ker je čisti dobček namenjen enomogli članom društva vljudno vabi odbor.

— **Klub esperantistov v Ljubljani** otvori v torek, dne 8. t. m. tečaj za esperantski jezik za začetnike. Kdor se želi priučiti v štiri mesečnem tečaju tega veličnega mednarodnega pomožnega jezika, naj se prihlasi navedenega dne ob pol 8. uri zvečer v Šentjakovski šoli. Učnina mesečno Din 15, za dijake dinarjev 10.

— **J. A. D. Triglav obvešča** vsa ona društva, ki so dobila vabilo na sestanek v zadevi koncerta akad. pev. društva Obilič, da se vrši sestanek neprekinjeno v torek, dne 8. t. m. ob 20. uri zvečer v društvenih prostorih, ker je moral prvi sklicani sestanek radi koncerta odpasti. Radi nujnosti prosimo sigurne udeležbe.

— **Prvi reprezentančni ples** slušateljev ljubljanske univerze neprekinjeno 16. februarja 1927 v Unionu. Z razposiljanjem vabil se prične tekem prihodnjega tedna. (146)

— **Pogrebno društvo Marijine bratovščine v Ljubljani** sporoča svojim članom sledeče sklepe sprejete na običnem zboru dne 16. januarja 1926. 1. Članarina za leto 1927 ostane neizpremenjena in se pobira dne 2. in 6. februarja v društvenih prostorih celodnevno. 2. Pristopnina za nove člane znaša sledeče: Od 10—20 let starosti znaša Din 50, od 21—30 let starosti znaša Din 100, od 31—40 let starosti znaša Din 200, od 40 let dalje po 50 Din več za vsako leto starosti od 40 let dalje do 50 let. Nad 50 let stari se sprejmejo za člane, ako isti vplačajo celotne pogrebne stroške. Pristopnina se lahko vplača v 6. obrokih tekem enega leta. Vabijo se novi člani k pristopu. — Odbor.

— **Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani** vljudno prosi p. n. abonente, da poravnajo šesti obrok svojega abonmaja najkasneje do 12. t. m.

VOZNE UGODNOSTI NA ŽELEZNICAH IN LADJAH V DRŽAVNI EKSPLOATACIJI.

»Uradni list« št. 12 z dne 31. januarja 1927 objavlja pravilnik o voznih ugodnostih na železnicih in ladjah v državni eksploataciji.

Pravilnik določa med drugim sledeče:

Cl. 3.

Oni otroci uslužbencev državnih prometnih naprav, ki hodijo v šolo v bližnjih krajih, imajo brezplačno vožnjo od stanovišča do kraja, kjer se šolajo.

Cl. 6.

One vdove in oni mladoletni otroci bivših aktivnih in vpokojenih uslužbencev državnih prometnih naprav, ki prejemajo pokojnino in dragiinsko doklado, imajo pravico do brezplačne vožnje trikrat na leto.

Cl. 11.

Rodbine prometnih uslužbencev dobivajo brezplačen prevoz trupel umrlih uslužbencev takoj po smrti zaradi pogreba.

Cl. 20.

Invalidi imajo brezplačno vožnjo, kadar jih kličejo ali pošiljajo pristojna oblastva ali pooblaščenec naprave na zdravniški pregled, zdravljenje, strokovno izučevanje, zaradi pojava prota ali drugih ortopedskih pripomočkov, in kadar se odtod vračajo domov. Spremljevalci invalidov, omenjenih v členu 48 invalidskega zakona, imajo isto pravico do brezplačne vožnje kakor invalidi, katere spremljajo na zdravljenje. Ražen tega imajo invalidi, kadar potujejo po privatni potrebi, pravico do polovične vožnje trikrat na leto.

Cl. 32.

Dijaška počitniška zveza uživa 50% ugodnost v mesecih juniju, juliju, avgustu in septembru.

Cl. 33.

Vsi novinarji po poklicu, članj Novinarskega združenja, uživajo stalno letno ugodnost proti plačilu 25% redne vožnine.

Uredništvom domačih dnevnikov, ki izhajajo neprestano najmanj leto dni, se dajo po ena brezplačna stalna brezimenska vozovnica I. razreda. Uredništva domačih listov, ki izhajajo manj kot štirikrat na mesec, dobivajo brezplačne vozovnice I. razreda za 24 posameznih potovanj. Uredništva, ki imajo stalne brezimenske vozovnice, jih morejo uporabljati samo z legitimacijami, največ pet oseb tega uredništva.

Inozemski ndovinarji dobivajo brezplačne vozovnice na zahtevo ministra za zunanje posle ali njegovega pomočnika, toda največ 120 posameznih vozovnic na leto.

Cl. 36.

Brezplačno in znižano vožnjo imajo za posamezna potovanja siromašne in bolne osebe proti potrdilu občinskih oblastev, da ne plačujejo neposrednega davka nad 30 dinarjev.

Cl. 39.

Ugodnosti za vožnjo na ladjah v državni eksploataciji se dajo kakor na železnicih.

IZZREBANE SREČKE LOTERIJE ZVEZE DRUŠTEV KMETSKIH FANTOV IN DEKLET V LJUBLJANI.

Zrebanje 2. februarja 1927.

I. Dobitek v znesku 10.000 Din. Srečka štev. 00889.

II. Dobitek v znesku 5000 Din. Srečka štev. 05984.

III. Dobitek v znesku 1000 Din. Srečka štev. 16598.

Dobitki po 100 Din:

00251, 00831, 00866, 01149, 02221, 02380, 03184, 03688, 04119, 04858, 05259, 05660, 06126, 06316, 06842, 06872, 07325, 08075, 08383, 08762, 08910, 09641, 09868, 10360, 10541, 11766, 12062, 13266, 13385, 13861, 14544, 16254, 16276, 17554, 17778, 17872, 18165, 18549, 19070, 20000.

Dobitki po 50 Din:

00155, 00162, 00894, 00998, 01117, 01557, 03047, 03168, 03237, 03615, 03898, 04285, 04291, 04633, 05141, 05278, 06401, 06540, 06800, 08649, 08935, 08994, 09142, 09366,

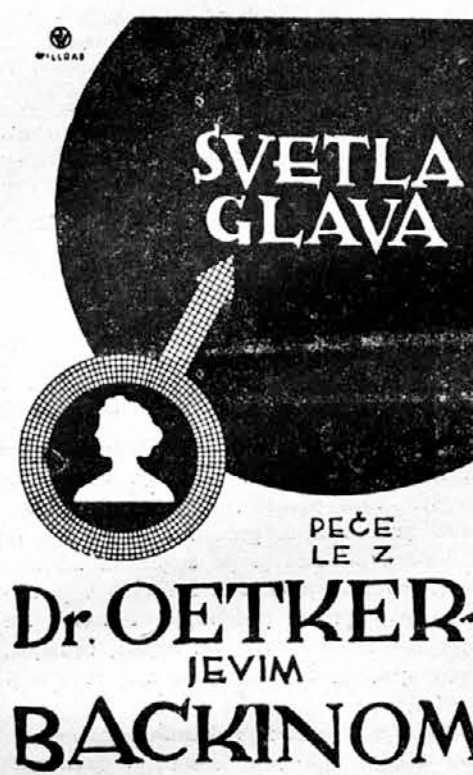
Karel Čapek:

Pismo iz Italije.

Antika.

So ljudje, ki imajo razmerje do antike (nekateri imajo celo razmerje z antiko) in drugi, ki razmerje do antike šele iščejo. V drugem slučaju je razvoj dejanja približno tak: ko prvič pridejo v veliko skladišče antik, takole v vatikanski ali termiski ali napolijski muzej, v začetku pobožno ogledujejo vsako soho in ganjen šepetajo kak latinski citat, na primer: »Caesar pontem, fieri iussit«. Po prvi poluri previdno pospešujejo korake. Po eni uri potujejo v hitrem pohodu skozi dvorane. In v naslednjih petnajstih minutah bi že radi imeli velociped.

Drugi stadij nastopi, ko romar vidi devet Sokratovih glav na polici, kot posode z vkuhanim sadjem, sedem Homerov, trinajst Hadranov in dvajseto Venero Praksitelovega tipa; tedaj začneja pojmovati, da je treba razlikovati med klesarstvom in kiparstvom. In ko je že vse videl, ga končno obide spoznanje, da pravzaprav antike sploh ni; da je to le beseda, ki označuje tako različne stvari, kot sta na primer Cimabue in moderen

09954, 10637, 11008, 11393, 11575, 12238, 12282, 12523, 12945, 13530, 13546, 14231, 14522, 15016, 15747, 15957, 16585, 17071, 17573, 17684, 18128, 18525, 18696, 18810, 19036, 19493.

Dobitki se bodo izplačevali odnosno izročali od 1. marca do 31. maja 1927 proti izročitvi srečke pri Zvezi društev kmetških fantov in deklet v Ljubljani. Dobitki, ki se v tem času ne bodo dvignili, zapadejo v korist Zveze društev kmetških fantov in deklet.

Tunney pride maja meseca v Evropo. Iz Newyorka poročajo, da je svetovni bokerski prvak Gene Tunney naročil svojemu managerju Fieldu Maloneju, da sestavi zanj evropsko turnejo. Malone se je že vkrcal in se bo dogovoril v Angliji, Franciji in Nemčiji za Tunneya ikshibi-cijske boje.

Gama proti Wladku Cyganiewicz. Indijski sportski mcen maharadža v Patiali, je dal sezidati na lastne stroške v Lahore stadion za 60.000 gledalcev, kjer se bo vršila poletni revanšna rokoborba Poljaka Cyganiewicza proti Indijcu Gama. Zadnji match obeh profesionalcev se je vršil leta 1919 v Londonu in je takrat zmagal Cyganiewicz.

Sport.

Smuške tekme v skokih se vrše v nedeljo dne 6. t. m. v Mojstrani ter bodo nudile vsem udeležencem prav izreden užitek. Skakalne smuške tekme se smatrajo v vseh državah vedno kot višek sezone, ker zahtevajo od tekmovalcev največ poguma, drznosti in obvladanja tehnike, gledalce pa zadivijo po vsvoji veličastnosti. Mojstrana poseduje povsem moderno skakalnico, ki odgovarja mednarodnim predpisom, dopušča pa za letos skoke, ki odgovarjajo stopnji skakalnega smuškega sporta pri nas. Tekma se prične takoj po prihodu jutranjega vlaka. Dovoljeno bo bržčas polovična vožnja ter bodo mogli dobiti vdeleženci potrebna potrdila v hotelu Triglav v Mojstrani. Prenočišče je zadostno na razpolago. Danes v soboto se vrši tekma na 8 km, ki se bo računala skupno s skakalno

tekmo kot konkurenca za prvenstvo Slovenije. Ta tekma prične ob 15. popoldne.

Koliko je zaslužil menager Pyle s svojo tenis-partijo? William Pickens, Pylejev poslovodja, je izjavil, da so znašali dohodki te turnee dosedaj 500.000 dolarjev ali 28 milijonov dinarjev. Suzana Lenglen, pi ji je Pyle garantiral 60.000 dolarjev, je prejela sama 100.000 dolarjev. Kakor se vidi, je bil prestop k profesionalizmu zelo dobičkanosen. Vincent Richards, najboljši moški igrač te trupe, je zaslužil 35.000 dolarjev, Mary Browne pa 30.000 dolarjev. Igre na Kubi so se vršile vedno pred prenapolnjenimi tribunami, kajti vsakdo je hotel videti osebo, ki je pustila čakati lansko leto angleško kraljico v Wimbledonu.

Sybill Bauer, najboljša plavačica v hrbtnem stilu, je nenadoma umrla. Bila je brez dvojbe v hrbtnem stilu brez konkurenta. Na pariški olimpiadi 1924 je zmagala na 100 metrov v svetovnorekordnem času 1:23.2 ter je bila na višini tudi v vseh drugih navadnih progah, kakor na 150 y, 200 m, 400 m in 440 y.

Velika mednarodna sabljačka prireditelj, ki se vrši 9., 10. in 11. t. m. na Dunaju, bo največja prireditelj te vrste, kar jih je videl Dunaj. Tekme se bo vdeležilo okoli 50 najboljših sabljačev iz Nemčije, Francije, Holandske, Italije, Avstrije, Poljske, Češkoslovske in Ogrske. Izmed teh omenimo sledeče evropske pravke in olimpijone: Gaudin (Francija), Chiavacci, Puliti (Italija), dr. Gombos, Garay (Ogrska), de Jong (Holandska), Nemec Casmir in končno najmočnejši svetovni prvak, Italijan Nedo Nadi. Posebno pozornost vzbuja Lucien Goudin, l. 1905 si je pridobil francosko prvenstvo v floretu in svetovno prvenstvo v sablja-

nju, l. 1907 špansko prvenstvo tudi v sablji. V letih 1910, 1911, 1912 in 1913 je postal Champion des Champions in je bil na olimpiadi l. 1924 vodja francoske vrste, ki je zmagalo v floretu in meču. L. 1922 si je izvojeval evropsko prvenstvo v meču. V istem letu je premagal v sabljaškem matchu d' Aldo Nadija in Nedo Nadija. Slednjič je dobil l. 1923 Grand prix de l'Académie de Sport. Z Gaudinom prideta tudi slovita borilca Gaston Arnsion in Emile Cornic.

Gospodarstvo.

BORZE.

Ljubljana, 4. februarja. (Prve številke povpraševanje, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki.) Vrednote: investicijsko 82.50—83.50, Vojna škoda 335—0, zastavni in komunalne Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 195—197, Ljubljanska kreditna banka 150—0, Merkantilna banka 99—100 (100), Praštediona 930—0, Kreditni zavod 170—180, Strojne tovarne in livarne 80—0, Trboveljska premogokopna družba 385—0, Vevče 120—0, Stavbna zadruža 55—65, Šešir 104—0. — Blago: Zaključen 1v agon lesa. Tendencia za bukove pragove čvrsta, za deželne pridelke nejasna.

Zagreb, 4. februarja. Devize: Newyork ček 56.75—56.95, Pariz izplačilo 223.83—225.83, Praga izplačilo 168.25 169.05, Ššvica izplačilo 1094—1097, Dunaj izplačilo 801—804, Berlin izplačilo 1349—1352, Budimpešta 995.5—995.5 do 998.5, Italija izplačilo 243.24—245.24, London izplačilo 275.97—276.77.

Curih, 4. februarja. Beograd 9.1875, Dunaj 73.325, Sofija 3.75, Bukarešta

Le nikakega strahu pred gripo Španjolska boleš

in nikakih pretiravanj z alkoholnimi pijačami! Čistost, desinfekcijo in moč kljubovanja, to je glavno! Porabljajte parkrat na dan za grgranje za usta, vrat in grlo mešanico pravega Fellerjevega Elsaflujda z mlačno vodo. Denite k vodi za umivanje nekoliko kapljic desinficirajočega Elsaflujda. Umivajte si s tem posebno roke pogostokrat. Uporabljajte nerazredčen Elsaflud za drgnjenje in masaže celega telesa. Nekoliko kapljic Elsaflujda na sladkorju ali v mleku Vas čuva tudi znotraj pred neprijetnostmi. Dnevno negovanje telesa z Elsafludom prinaša moč kljubovanja, čistost, svežino in s tem varstvo pred gripo.

Zahtevajte v lekarnah ali v odgovarjajočih prodajalnicah tudi v najmanjšem kraju eno poizkusno stekleničico pravega Fellerjevega »Elsafluida« za 6 Din, ali eno dvojnato steklenico za 9 Din ali eno specialno steklenico za 26 dinarjev. Inače pišite direktno lekarnarju:

E. V. Feller-ju v Doljni Stubci, Elsattrg 357, Hrvatska.

od koder dobite najmanjšo količino (9 poizkusnih ali 6 dvojnatih steklenic) za 62 Din, že obenem z zavojnico in poštino. Pri večjih količinah cenejše, ker se prihrani na poštini.

fotograf. Vsaj tako je velika razlika med Selinuntskimi metopami v Palermu in kakim Caracallovim portretom.

Tako je pred vsem prva poštena razlika med grško in rimsko kiparijo, pri tem beseda »grško« ne pomeni prav ničesar, zato ker ni mogoče označiti z eno besedo arhaičnega Apolona in pergamski barok. Če kdo pravi, da opojuje antiko, pravi s tem, da je videl kamenje, a ne soh. Tega ni mogoče obseči z enim samim okusom, morate si izbrati svoje in napram ostalemu biti vsaj spodoben. Da je vse iz marmorja, še ne pomeni, da je vse enako.

In ko torej romar spozna, da ni skupne antike, dobi v odmeno nazor, da eksistira ogromna množina drugih in zelo zanimivih primerov. I. Predvsem je tu arhaična domača umetnost, tako posebno etrurska umetnost, ki je močna in okorno, in sikelska umetnost, ki je zapustila zelo lepe, naivne žare, glinaste hišice z idiličnim reliefom in prava dorska umetnost sicilskih kolonistov: tega mi menda ni treba posebej poveljevat. II. Potem je grški import, ki ima s pravo Italijo približno tako zvezo, kot s Kensingtonskim muzejem; Rimljani so si vozili

domov sohe in kiparje; kipi so se ohranili v prvotni lepoti, kiparji pa so se po večini pokvarili. Tu pa najdemo atiški, argivski, rodski, pergamski in helenistični stil in še druge, pa čudovita dela, kopije odlomke, za katere bi dal celega Laokoonta z umirajočim Galcem in Farneskim bikom in še bi pridal vse, kar imam in kar bi mi kdo posodil. III. Potem se je tu razširilo domače grško-rimsko veleklestarstvo, a v to so se vtaknili tudi že Rimljani ali kateri narod, in klesali so, da se je kadilo okoli njih; to so grozni kosi iz dukata, izdelani na debelo, strojni obrat, rokodelstvo, virtuoznost, bahaštvo, realizem in barok, a tudi (običajno v lapidarijih) delca, iz katerih diha nekega ljudska svežost, priprostost in kmetijska s svojimi nasadi, oljkami, svireli in potočki. IV. Potem je torej pravo rimsko kiparstvo, trdo, naturalistično, portretno in stvarno: cesarji, borilci, matrone in bestije, bron, barvast marmor, cirkus, politika in trezna resničnost: umetnost snovi, imponujoča in stroga, prezrela in usihajoča. V. In vse to sem pa tam vstopi kaka nova inspiracija: na primer, ko se pokaže možnost, poslikati stene z barvnimi slikami in naenkrat

druge roke, one z dletom; ne nasilne roke, uživajoče in nežno slikajo lahkotne freske v Pompejih, sanjsko arhitekturo, tresoče navdahnjene krajine in figure metuljaste nesnovnosti; ali narobe, če, ne vem kateri Trak ali drugi barbar napravi ogromno grobost Caracallovih mozaikov, te strašne vreče mišic, topo in brutalno delo, ki vendar s svojim težkim formalnim jezikom kaže pot bodočim krščanskim mozaikom. In sami rimski sarkofagi, te slonove kadi, preobložene z gostim, vrtnanim reliefom, kažejo, kako malo helenskega soka je praznilo trdo rimljansko skorjo. In pogledite reliefe Severovega ali Konstantinovega loka, to je naravnost atavizem okornosti, tu že celo odpada importirana naplavinna helenske kulture. Samo korak dalje, pa smo v Lateranskem muzeju: polbarbarska umetnost prehaja v krščansko primitivnost.

In tako najde romar mesto antike, raznovrstne narode, mesto univerzalne krasote, življensko in nezavedno moč plemen; pravim, tudi to spoznanje je svoje cene vredno; prav gotovo, ker prica o veliki etnični moči. Naj dela, kar hoče, narod se potem vrne po nagonu sam k sebi in se v samem sebi preraja.

2.885, Praga 15.40, Budimpešta 990.875, Newyork 519.15, London 25.23, Pariz 20.45, Milan 22.25.

SPREMENBA VOZNEGA REDA AUTOBUS-PROMETA MARIBOR-CELJE.

Od dne 1. februarja 1927 velja na omenjeni progi sledeči vozni red:
Odhod iz Maribora gl. kol. ob 6.00 uri, Maribor gl. trg 6.15, Zgornja Poljskava 6.56, Slovenska Bistrica 7.08, Slovenske Konjice 7.45, Frenkovo 8.10, Vojnik 8.21, prihod v Celje 8.45, odhod iz Celja 12.00, Vojnik 12.24, Frenkovo 12.35, prihod v Slovenske Konjice ob 13.00.
Popoldne ostane vozni red neizpremenjen.

Odhod iz Slovenskih Konjic ob 14.00, prihod v Celje ob 15.00; odhod iz Celja ob 16.00, Slovenske Konjice 17.00, Slovenska Bistrica 17.37, prihod v Maribor Glavni trg ob 18.30, Maribor gl. kolodvor 18.40.

PREMEMBA VOZNEGA REDA AUTOBUS-PROMETA MARIBOR-DRAVOGRAĐ.

Vsled poledenele ceste proti Dravogradu se je promet omejil na progo Maribor-Selnica. Na pomlad, ko bo cesta boljša, se otvori zopet promet med Mariborom in Dravogradom.
Za progo Maribor-Selnica velja sledeči vozni red:
Ob delavnikih: Odhod iz Maribora gl. kol. 6.15, Maribor Gl. trg 6.30, prihod v Selnico 7.02, odhod iz Selnice 7.20, prihod v Maribor

Glavni trg 7.52, Maribor gl. kol. 8.00. — Odhod iz Maribora gl. kol. 11.15, Maribor Gl. trg 11.30, prihod v Selnico 12.02, odhod iz Selnice 13.00, prihod v Maribor Gl. trg 13.32, Maribor gl. kol. 13.40. — Odhod iz Maribora gl. kol. 17.15, Maribor Gl. trg 17.30, prihod v Selnico 18.02, odhod iz Selnice 18.30, prihod v Maribor Gl. trg. 19.02, Maribor gl. kol. ob 19.10.

Ob nedeljah in praznikih. Odhod iz Maribora gl. kol. 6.45, Maribor Gl. trg 7.00, prihod v Selnico 7.32, odhod iz Selnice 8.00, prihod v Maribor Gl. trg 8.32, Maribor gl. kol. 8.40. — Odhod iz Maribora gl. kol. 12.45, Maribor Gl. trg 13.00, prihod v Selnico 13.32, odhod iz Selnice 14.00, prihod v Maribor Gl. trg 14.32, Maribor gl. kol. 14.40. — Odhod iz Maribora gl. kol. 18.45, Maribor Gl. trg 19.00,

prihod v Selnico 19.32, odhod iz Selnice 20.30, prihod v Maribor Gl. trg. 21.02, Maribor gl. kol. 21.10.

Cena vožnje znaša za vsak km 1 Din, minimalna vozna cena pa je do 2 km 3 Din in na 2 km do 5 km 5 Din. Vozna cena od gl. kolodvora do Glavnega trga znaša 3 Din.
Vstop v autobus je v splošnem dovoljen samo na postajah. Za vstop oziroma izstop med postajami pa se računa voznina, kakor da bi potnik izstopil na prejšnji oziroma izstopil na prihodnji najbližji postaji.
Za morebitne zamude se ne jamči.
Za vožnje izven okvirja predstoječega voznega reda je potrebno da se prijavi zadostno število oseb, pravočasno vodstvu autobus-prometa, Maribor, Frančiškanska ulica 8, telefon 236.

T. Schlieben:

Halina.

Pričela je spoznavati, da se vse poslavlja za vedno od nje in sedaj se ji je zdelo vse tisočkrat lepše in čudovitejše. Toda sedaj ni mogla ničesar več izpremeniti. Matere noče zapustiti.

Se nekdo drugi je imel slične vizije, nekdo, pred katerim se je življenje šele odprlo v vsej svoji krasoti. Jurij Lučič je previdno odprl okno. V sobo je zavaloval omamljiv vonj jasmina. Slavček je žvrgolel... Ali naj bo vsemu že jutri konec? Jutri, ko se je življenje šele pričelo. Zaklel je dvakrat, trikrat na ves glas in izpil par kozarčkov konjaka, nato pa zaspal. Sanjalo se mu je o lasnem življenju in o užitkih, ki jih je pričel šele okušati. V možgane mu je prišla, napol se med spanjem, rešilna misel. Ali ni bil mlad in sedaj naj tako umre? Prokleto, saj je vseeno. Živeti hoče!

Obšel se je, zavil z blazno naglico skupaj dragocenosti in denar, ki mu jih je dala

baronica. Če je že vsega konec in če mora priti jutri smrt, potem hoče poskusiti še enkrat ujeti življenje. Mogoče, mogoče se mi to posreči. Dvignil je žaluzijo. Pričelo se je daniti. Po travnikih so se razprostirale nežne meglice, kamenje na cesti se je lesketalo. Jurij je pritrtil na okno vrv in splezal dol ter previdno odšel. Mogoče se mu le posreči zbežati, pa čeprav bi moral ves dan čepeti skrit na drevesu. Stopal je preko širokega travnika. Gori na gradu se je odprlo okno.

Baronica se je zbudila. Skočila je pokoncu, na stolu je sključeno sedela nesrečna Halina. Baronica si je ogrnila plašč in tekla v Jurijevo sobo. Mogoče se je kaj zgodilo. Okno je bilo odprto. Sekunda molka in baronica je razumela. Pogledala je predalec, — bili so prazni. Jurij je šel tam preko travnika. Dvignila je roko z revolverjem in sprožila, ne da bi se ji roka kolikaj tresla. En sam strel in Jurij Lučič je padel mrtev na tla. Baronica je zaprla okno in spustila žaluzijo. Bil je zadnji trenutek.

Strel je alarmiral upornike. Pritekli so v gruclah, s sekirami in motikami, z revolverji

in ročnimi granatami. Portal je bil v najkrajšem času porušen. Kaj morejo železna vrata proti ročnim granatam? Lakomna in krvoločna množica je po stopnicah udrila v sobe. Baronica je zbežala s Halino v plesno dvorano v prvem nadstropju. Postavili sta se v kot, ki je bil od vrat najbolj oddaljen. Pred njima je bila miza, na njej revolverji in strelivo.

Deset, dvajset mož je vlomilo vrata in udrlo v dvorano. Baronica je stala, v vsaki roki je imela revolver, in mirno, hladnokrvno streljala. Zadel je štiri, pet ljudi, po parketu se je razlila kri. V dvorano so udrle nove gručice, ranjenci so stokali, Halina se je tresla, napol blazno od strahu na tleh. Videla je vse popolnoma jasno, zobje so ji šklepetali, srce ji je divje utripalo. Oči so ji hotele skočiti iz voltin. Videla je, kako je mati omahnila, v roko jo je ranił strel. Halina je v sebi začutil anaenkrat energijo. Vstala je in se postavila pred mater. Ona, ki se nikdar ni imela orožja v roki, je zgrabila revolverje in pričela neprestano streljati v oblake prahu in dima, ki so nastali v boju. Bila je ranjena,

ni pa se niti zmenila za to. Ko je izstrelila ves revolver, je zgrabila drugega. Natančno je videla, kako so se kmetje približevali. Ni se mogla obrniti k materi, kričala je le: »Mati, jaz sem pri tebi, ne boj se. Jaz bom vedno pri tebi, jaz te ne zapustim!« Ni vedela, da se je baronica že dolgo prej preselila v drugo, skrivnostno počno deželo. Halina je še vedno branila materino življenje. V prsih in v ramah je čutila grozne bolečine, vse telo ji je oblivala topla tekočina. Se je streljala. V spodnji del telesa jo je zadela krogla. Kmetje so bili že tik pred njo. Zgrudila se je na tla, razširila roke in zašepetala: »Mati, ne boj se, jaz sem pri — — —«

Tedaj ji je udarec s puškinim kopitom razbil črepinjo.

Kmetje so opustošili grad. Nekaj ur kasneje so prispeli vojaki, ki jih je privedel knez Deraux. Pregnali so kmete, kakih dvanajst pa so jih prislonili ob zid vaške cerkve in ustrelili.

(Konec.)

Najboljši šivalni stroj in kolo

Je edino le

GRITZNER in ADLER

GRITZNER in ADLER

za dom, obrt in industrijo v vseh opremlj.

Istotam pletilni stroj DUBIED

Pouk v voženju b. brezplačen.

Večletna garancija

Delavnica za popravila. Nizke cene, tudi na obroke.

Josip Petelinc

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika.

Čreva

vsakovrstna po najugodnejši ceni kakor vsako leto vedno v zalogi. Kupim tudi surovi in stopljeni loj in ga plačam po najvišji dnevni ceni.

Jos. Bergman, Ljubljana, Poljanska c. 85

TRIKO-PERILO

za moške, žene in otroke, volna v raznih barvah, rokavice, svigavice, dokolenice, nahrbtniki za ločanje in lovce, dežniki, kloti, bloni, žepni robci, palice, vilice, noži, škarje, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, in brivce

edino le pri trdnici

JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika.

Najboljša cena! Na veliko in malo

Vinocet

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 10, II. nadstropje.

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Din 1.—.

Ullstein's Weltgeschichte

6 knjig, elegantno vezane, za Din 1200.— na prodaj. Naslov v upravi.

Kupujem motorje

samohodne ali prevodne, z ali brez dres, sesalni plin, surovo olje ali benzin. Prednost imajo Lancovi »Buldogi«. Ponudbe je poslati z navedbo cene, starosti in tovarne na naslov: Mijo Kovačič, Klost, pretinae.

Koks - čebin

Woltova 1/II. - Telef. 56.

Prodaja se ceno

kompletni nemško-angleški slovar in nekaj angleških knjig. — Naslov pove uprava Nar. Dnevnika.

Kurivo!

Pogačnik, Bohoričeva 5. (Tabor), Telefon 406.

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Režijavka: »KMETSKI DOM«. Telefon št. 247

reg. zadr. z neom. zav.

v Ljubljani, Tavčarjeva (Sodna) ulica št. 1, pritličje

Daje:

Pozoja na vknjižbo, proti poročilu ter zastavi premičnih in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredit v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Obrestuje

vloge na knjižice 6% brez od-povedi čistih

Večje stalne vloge in vloge v tek. računu po dogovoru.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.

Preskrbuje:

Kavcije, inkase, srečke in vrednostne papirje ter čeke in nakaznice (nakazila) na druga mesta.

Uradne ure:

Vsak delavnik od 8.—12.1/2, in od 3.—4.1/2

Hektografični, kopirni, računski in povoščeni zvitki

za registrirne blagajne in računske stroje, barve, matrice in specialni papir za razmnoževanje, barvni trakovi PICO in BRACO ter ogljeni papir.

LUD. BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. — Telefon 980.

TISKARNA MERKUR

TRGOVSKO-INDUSTRIJSKA D. D.

LJUBLJANA, Simon, Gregorčičeva ulica 13.

Telefon št. 568

Isprave, knjige, brošure, računske tabele, matrice, vložki, letake, lepake, posvetnice i. t. d.

TELEFON št. 568

Industrijski: Aleksander Zelenikar. — Uredbo: Vladimir Svetek. — Za tiskarno odgovarja Andrej Sever. Vsi v Ljubljani.